

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. o. é.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyilttér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

julius—decemberi folyamára.

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évfolyamra 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Külföldi szemle.

(S.) Ha a belügyekben hova-tovább több feljegyzendők van, a külpolitikában sincs épp oly szárazság, a minőt a természetben tapasztalunk, bárha itt, mint ott egyaránt hasznos volna még egy kis ütítő permété.

Párisban még mind Abd-el-Kader a nap hőse. Ugyilátszik III. Napoleon csakugyan fel akarja használni az ex emirt; de minődon, az még nem bizonyos. Az ünnepekkel elhalmozott vendégek közelebb Girardin adott nagyszertű díszebédét, mely alkalommal Abd-el-Kader oly világos szavakban éltette a francziák császárat, köszöntö pártfogását és azt, hogy megtanította őt szeretni a francziákat, a kiket eddig gyűlölt, — mikép e felköszöntésből a III. Napoleon és Abd-el-Kader közt létező meleg viszonyra bátran következtethetni.

Azonban míg III. Napoleon állítólag egy algiri arab királyság felállításán gondolkodik, egy más teremtményeért — a szintén vörhenyeges szint mexikói császárságról kell aggodnia. Híre jár, hogy a washingtoni kabinet, és a juaristák közt egység jött létre, s nem kis nyugtalansággal várják Párisban a Mexikóból legközelebb érkező híreket, mikre nézve a császár rendeletet adott ki, hogy azok rögtön megérkezésük után Plombièresbe jeltessenek. Mindamelllett a „Moniteur” levelezést közöl Washingtonból, mely constatálja, hogy a Texas határán felállított szövetségi haderő czélját a nyugalomnak az említett tartományban leendő fentartása képezi.

Az olasz és a pápai kormány közti kiegyezkedés ügye is folyvást vajdik. Metternich hercege odautasított, hogy Drouin de Lhuys előtt Mensdorff gróf sürgönyét olvassa föl, melyben az austriai kormány határozottan kijelenti, hogy ő szent-ségének sohasem ígért egyebet erkölcsi segélynél. Ezáltal az ellenkező hírek megczafoltának.

Másfelől jelentik Madridból, hogy Izabella királyné az utóbbi ministertanácsban kabinetje olasz politikáját tökéletesen helybenhagyta.

Még nincs négy hete, midőn O'Donnell jelentette a cortesnek, hogy Olaszországot el kell ismerni; Bermudez de Castro e szándékot oly sokatlan erélylyel vitte ki, hogy épp oly mértékben érdemi a szabadelvűek háláját, mint a hogy szidják a legitimisták. E rendszabálylyal a diplomatiái ügynökök változtatásának szükségessége állott be. Az okok e szerint szaporodnak, melyek a pápai kormányt elvégre is kényszerítik fogják az engedékenységre.

Különbben a spanyol kormányának is hováto-vább több támaszra van szüksége, a forradalmi jelenségek szaporodnak, csak legközelebb a hatóságok több feyverszállítmányt koboztak el, melyeket a közép tenger partjairól csempéztek be. Az arragoniai királyságban feyveres bandák mutatkoznak, s e miatt kormány-csapatokat küldtek oda. A királynőnek a francia császárral találkozására aug. 4-sőre van kilttize, a St. Sebastian kastélyt francia izlésben butorozzák.

Az osztrák és porosz kormányok közötti feszültség még nem ment ugyan át a végeles törés terére, mindamelllett folyvást tart. Austriai császár ő Felsege Ischelbe s onnan Kissingenbe utazott császárné ő Felsege bazahozatala végett. Ischelben várja ő Felsegét Bloome gróf személyes jelentést teendő gastoini kiltetésének eredményéről, ez eredménytől fog aztán függni, ha valjon találkozik-e a két fejedelem.

E közben azt vélik Bécsben, hogy Austria nem fog megelégedni schleswigi biztosa, Halbhuber által a poroszok által elfogott May és kiutasított Frese ügyében tett tiltakozással, hanem határozottan értésére adatik a porosz kormányának azon várakozás, miként nem csak rozsálni fogja ama tényeket, melyek az ország törvényeit sértik és a közbe birtokjogot lábbal tiporják, hanem egyszersmind

intézkedéseket tesz azok ismételtetésének mellözésére, nehogy Austria kényszerítették gondoskodni saját állásának megőrzése és a nép által soha sem fenyegetett törvényes rend fentartása iránt.

Ez alatt a poroszok intézkedéseket tesznek az annexio politika foganatosítására, vontosöví agyukat czipelnek Szileziába, és hírlík, hogy a schleswigi porosz csapatok feletti parancsnokságot Manteuffel tábornok veendi át.

Azt a hírt is pengetik a lapok, mintha Austria határának a porosz eszetőségek elleni fedezése végett az olasz kormányval kiegyezkedni készülné; annyi való, hogy közelebről egy olasz tábornok volt Veronában, s ott a velencei osztrák hadcsapatok parancsoika által rangjának megfelelő tiszteletben részesítették.

Schmerling bukása.

(H. S.) E czim alatt a „Herm. Ztg.” igen érzékeny cikket közöl, s látszik, hogy még a bánat se javít ama lap szellemén, mert e cikkben épp azon gyengésegeket látjuk nyilvánulni, a melyeket már megszoktunk annak leaderjeiben.

E lap, mely négy éven át a hatalom-érzet s esalhatatlan politikai bölcsesség dolyfős szövezeit dörgé füleinkbe, s nem ismerve semmi kegyelmet, legszentebb érzelmeinket s hazafias fájdalomainkat kigunyolni oly sokszor és oly ildomtalanul szabadságot vett magának, ma oly hamis helyzetben találja magát, hogy — s hiszszük: ez nagy képtelenségnek tetszhetik előtte — nem dicsérheti az új kormányt, mivel sejtí, hogy ez nem az a kormány lesz, a mely az ő pártfogására szorulna.

A korszak, melybe e lap azon percztől fogva, midőn egyik emlékezetes nyiltpostájában olvasók: „Wenn Geld wird kommen, Zeitung wird erscheinen!” oly jól beletalálta magát, bezárult megettünk, s mi azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ma már mi izenhetjük át a szobor publicistáknak: ti a meddő negatio terén vagytok! és visszatorolhatnánk sok metsző élzetet, melyet a „Herm. Ztg.” repített ellenünk.

De nem akarjuk nagyon zaklatni azon gyászérzet közepette, mely egykori büszke hangját megtörte; nem akarjuk tulkeseritni e perczen, midőn kétségbeesetten constatálni kénytelen azon tényt, hogy Schmerling csakugyan megbukott!

Elég nyomorúság neki, hogy maga körül a láthatáron egyetlen vigasztaló sugárt se lát, mely avar biztatná, hogy hiszen csak személyeséről van szó, de a system — az megmarad minden áldásaival együtt.

Nem is csodálhatjuk, nem is vehetjük rossz néven, ha mély megindulással búcsuzik a néhai Schmerling-kormánytól.

De az mégis feltűnő, hogy az új kormányt, mely alig lépett ki a cselekvés terére, s mely épp úgy ő Felsege bizalmával felruházva veszi át a rossz gazdálkodás által zavarban hagyott államügyek vezetését, oly merev hidegen, sőt gyanakodólag üdvözlí.

Nyiltan kimondja, hogy — vae victis! — a birodalom legmagasb érdekeiért, az egységért és alkotmányosságért, többé nem mer jót állani. Mintha szó sem lehetne egyébről, mint arról, hogy immár minden kockára van vetve, s csak a jó Isten óvatja meg az öreg Austriát a szétrobbantástól vagy absolutismustól.

Isten örizzen, hogy e rémlátó aggodalmaskodást komolyan vegye valaki! annyi lenne ez, mint elhinni, hogy Austria egységének nincs szerencsésbb titka, mint a centralisatio, melynek visszahatása már tizenhét év óta sorvasztja a birodalom életerejét. Anynyi lenne ez, mint elfogadni azon föltevést, hogy e polyglott állam sokszerű érdekeinek összhangzásba hozatala a történelmi jog alapján teljes lehetetlen, s csak az unificálás czélja tekinthető az állam érdekeit magában foglaló czélnak; minden más törekvés, mely nem ez irányban hat, elkarhozatandó, s eshetőleg iloyalis háttéri eszmék érvényesítésére vezet.

Valóban, ha nem tudnók felfogni, mily mély keserv rendítő hatása alatt éli át ez órákat a szász bucaueratia ezen organuma; ha nem találók sok tekintetben természetes gyöngeségnek, melyet éreznie kell, midőn most egyszerre s oly váratlanul az egész

birodalomban, még a Lajthán tul is letűnni lájja a mindenható bucaueratia csillagát (lásd a gr. Belcredi szabadelvű köriratát); ha ti-relmesebbek nem akarnák lenni, mint ő vala irányunkban, azt mondanók: fontolja meg mit belszél, mert nem tréfa eféleket mondogatni; hazafiság és politikai bölcségek nem tekinthető többé a bucaueratia kizárólagos monopoliuma gyanánt Austriában, melynek minden calamitása ettől a monopoliumtól származott.

De hadd beszéljen a „H. Ztg.” s hadd csapja össze kezeit gyanusító sopánkodással, hadd élhessen még azon szabadalommal, hogy magasztalja azon depauperalisó kormánypolitikát, melynek szolgáltatában állott, s melynek buktát fájlni elég oka lehet büféjének. Hála Istennek megnyugodhatunk ő Felsege bölcs belátásába, mely tekinetbevéve a birodalom valódi érdekei körül nyilvánuló köz-óhajtást, oly határozottan végtetett e szerencsétlen gazdálkodásnak azáltal, hogy elbocsátva az eddigieket, új kormányférfiakat ruházott fel bizalmával, a kik az állam s az alkotmányosság valódi érdekei körül alkalmasint szerencsésőbb felfogással bírnak, mint elődeik, a kik csak államadosságot, közelszegényedést, teljesen kimerült adóképességet, a nemzetiségek közt meghasonlást, s a mi az állam külbefolyását illeti, alásülyedt tekinélyét, egy szóval csak nehezen helyre-üthető passivumot hagytak maguk után örökségül.

A „H. Ztg.”-tól nem várhatnók-e meg, hogy ezek után szintén megnyugodjék, s hagyjon fel a bizalmatlanság magvának hintegetésével, akkor, midőn minden törekvés odairányul, hogy egy többé el nem tűrhető állapot, melylyel senki sem vala megelégedve, egy mindenesetre tűrhetőbbel cseréltesék fel?

S midőn arról van szó, hogy a helyzet reitogása körül minit megvárunk, s minit tisztább szempont derítették fel, mit használ a „H. Ztg.” mystifical, s tényeket elferdítő cikke?

Mi e cikket tudomásul vesszük, de legyen szabad közbe-közbe még egy pár helyreigazító megjegyzést tennünk.

„Az államministeri hatalom és befolyás — így kezdi — kisiklott a Schmerling kezéből!” és felhozza, hogy e férfiú mily hatalmas támasza volt az erdélyi szászok és románoknak, s miután a román nemzet, melyet a „H. Ztg.”-ban oly sokszor láttunk lealzó epithetonokkal felruházni, keserves társul igyekszik megnyerni, azzal vigasztalja magát, hogy a reactio még egyszer győzhet, még nem veszett el „a jó ügy” egészen.

„A mi ügyünk — ugymond — 1848 s 1849-ben és 1860 s 1861-ben is elveszettnek látszott, s végül ismét és mindig diadalra vergődött”, reméli, hogy ha Schmerling megbukott, majd megbukik Majláth is, ez utóbbi nevet oly isoláltan látszik odatenni, mintha más kinevezésekről tudomása se lenne, vagy mintha azt akarná sejtetni, hogy ha letűnt Schmerling, a német supprematia bajnoka, most a Majláth neve nem is jelenthet egyebet, mint ezt: magyar supprematia!

„Midőn Schmerling államminister lett — így folytatja — ő Felsege a reichsrath mindkét házához intézett izenetében 1861. aug. 23-án mondá, mily sajnosan tapasztalá, hogy magyar királyságában a közügyek oly állapotba jutottak, melyet az ország tovább el nem viselhetne, s a melytől saját erején nem menekülhet.”

Itt aztán magyarázza az akkori sajnós állapotokat. Az ipar-, kereskedelem- és üzletvilágban nagy pangás állott be, s feledi, hogy ez állapot — ha úgy lett volna is — a közelebbi négy év alatt ugyancsak nem javult, sőt a legszomorubb képet itt mutathatjuk fel, s e tekintetben hivatkozhatunk a „Kronst. Ztg.”-ra, mely közelebről jelenté, hogy soha ily pangás nem volt, mint most. Továbbá: „a bel- és nemzetközi kereskedelmi viszonylatok a legveszélyes bizalmatlanság áldozatának estek; az igazságszolgáltatás iránti bizalom megrendült, a községek, megyék és az ország kormányzata helyenként az autonomiával hallatlan visszaélés következében a rakonzátlanúság sajnálatraméltó látványát nyújtá”, és itt ismét azt kérdehetjük: valjon nem a „H. Ztg.”-e az a lap, mely

adatokkal bizonyította be, hogy a Schmerling-aera alatt e tekintetben még sajnálatraméltóbb állapotok fejlődtek ki? nem maga a „H. Ztg.” kelt-e legfőbbször ki a provisorium alatti igazságszolgáltatás, és önkormányzati gazdálkodás ellen? ugyan bizony tagadhatja-e, hogy ezeket a dolgokat csak ezeltől néhány héttel is ugyancsak fekete színben látta? mi dolog, hogy most egyszerre más szemüveget tett fel?

Egyetlen tétel van e cikkben, a melyet helyben hagyunk; ez:

„A birodalom egysége és oszthatlansága és a nemzetiségek s vallások jogegyenlősége a személyesére daczára fenáll.”

Ugy van! De a birodalom egysége nem lehet egyértelmű az unificatioval, s a mi a nemzetiségek s vallások jogegyenlőségét illeti, ez eszme apostola nem Schmerling volt; a puskapor már fel volt fedezve, midőn ő excja előállott, hogy azt újból fölfedezze; hiába való dolog ezt immár vitatni és elfacsarni akarni.

A birodalom egységét tehát, s a nemzetiségek és vallások jogegyenlőségét „daczára a személyeserének” veszély nem fenyegeti. Ez magának a „Herm. Ztg.”-nak saját vallomása. De hát akkor mi értelme van annak, hogy e tekintetben oly aggodalmasan nyilatkozik cikke elején? Hol van itt a logica?

Cikkét, miután Schmerlinget, mint minden boldogság alapítóját, s mint majdnem egészen pótolhatlan egyéniséget mutatta be, e szavakkal végzi a szebeni lap:

„Vajha e személyesere ne válnék a birodalom kárára, s ne szaporitná csak az Austriában meghiusult experimentumok sorát!”

Természetesen ideérti a Schmerling meghiusult experimentumát is, mely az életrevalóság magvát nem hordván magában, hogy pedig már „meghiusult kísérletnek” tekintendő, eképp maga a „H. Ztg.” is bevallja.

Lapszemle.

Az „Ost. D. Post” terjedelmes cikkben igyekszik az ó- és az új ministeriumot jellemezni. Megjegyzései közül a következők inkább bírnak érdekességgel:

„A legfelsőbb kéziratok, melyekben az elbocsátások foglaltatnak, azon sorban állnak a hivatalos lapban, a mint egyik vagy másik minister régebben birta tárczáját. Így jutott Mecséry báró azon megtiszteltetéshez, hogy az ő hozzá intézett legfelsőbb kézirat legelől áll a „Wiener Ztg.”-ban.”

„Schmerling ur már az elbocsátási levélben megnyeri fényes új hivatalára lett kinevezetését. Plener ur ideiglenesen nyugalmaztaták, de feltűnő hogy Lasser ur, a ki 50 éves és igen munkabíró egyén végték nyugalmaztaták, ezt „concessio”-nak tekintik Magyarország irányában, miután Lasser ur két igen centralista kormány alatt jelentékeny tevékenységet fejtett ki.”

„A mi Reichenstein bárót illeti, feltűnik, hogy a legfelsőbb kézirtól kimaradt azon zarádek „sáját kérelmére.” Ugy látszik, hogy Reichenstein ur nem is kérte elbocsátását, hanem egyszerűen csak megkapta. A volt alkanczellár erdélyi szász, mintegy 45 éves, igen munkás ember, s ő volt lelke azon rendszernak, mely Erdélyt (a szebeni gyűlést) a Reichsrathba vitte. Igen fiatal arra, hogy már is véglegesen nyugalmaztassék, s hogy ez megtörtént, mutatja, hogy Majláth ur ministeriumában nem lehet helye.”

„Feltűnik még, hogy azon ministerek és udvari kanczellárok, a kik Schmerling ur rendszerével ugyanazonosították magukat, elbocsátó levelükben csak így dicsértetnek meg „hű és buzgó szolgálatuk elismerése mellett,” ellenben Burger és Kaleb-berg urakhoz intézett kézirtatokban az áll, hogy „hű és hasznos szolgálatuk elismerése mellett.” E megkülönböztetés nincs jelentőség nélkül.”

„Belcredi gróf államministerré nevezetik ki, s átveszi a nem magyar korona alá tartozó összes politikai közigazgatás vezérletét. Most az a kérdés: miből áll az államministerség hivatal-köre? Minő helyzete lesz Belcredi grófnak a magyar kanczellária irányában? A czimet tekintve, az államminister az udv. kanczellária fölött állna; ő viszi azon ügyeket, melyek az egész államot érdeklik (a többi között az alkotmány-kérdéseket is?) míg a magyar kanczellár, csak a magyarországi közigazgatási minister. Belcredi grófnak állammi-

nisterré nevezetése tehát annyit tenne, hogy a kormány Magyarország irányában az oct. 20-ki határozatokon túl nem akar menni. Vajjon valóban ez ezen kinevezés értelme? vajjon beleegyeznek ebbe Majláth ur? (Tudniillik, hogy a magyar alkotmánykérdés közvetlenül a fejedelem és az országgyűlés által döntések el, hanem, hogy egy „Staatsminister“ is ingerálhassa magát.)

„Legrövidebben szól Larisch gróf kinevezetése. Mily terhes gondok, álmatlan éjék és aggodalmat okozó percek várnak ezen új miniszterre. A kinevezések között éppen ez a legrejtélyesebb Larisch grófnak eddig semmi alkalmat nem volt ily tevékenységi körben tapasztalatokat szerezni. Larisch ur egyike a leggazdagabb osztrák galléroknak. Van sok terjedelmes, és igen gyönyörű rendezett uradalmat; jelenben 44 éves, erős, egészséges ember, boldog férj, boldog atya, az urakházának tagja, s mindennel bőven el van látva, a mi az élet kellemét eszközli. Hogy ily viszonyok közt élő férfi az osztrák pénzügyministerség tövises és gyötrelmes pályájára lép, oly megfoghatatlan, mint az, hogy e társat egy e körben laicsnak átadták.“

Nádasdy gróf és Reichenstein báróval a „Botschafter“ e két lelépett kanczellárról ezeket írja: „Nádasdy gróf és magyar családból származik, és mégis tiszta meggyőződésből fogadta el a febr. 26-ki pátenst. A ki Nádasdy grófot ismeri, tudni fogja, hogy a nemcs gróf politikai meggyőződése mellett határtalan loyaltással bír; ismerjük azon epithetont, melyet Magyarországon Nádasdy nevéhez illesztnek: mi e helyett azt mondjuk róla: Nádasdy a legloyalisabb magyar s ezen érzelmeiben őt Szt. István koronája alá tartozó területben senki felül nem mulja.

(Most már érthetjük, mit nevez a „Botschafter“ a loyaltás superlativumának. Azt, hogy ha valaki Bach ur alatt igazságügyminiszter, végig veséig germanisáljon. Szóval, hogy a magyar nemzetet, egyszer germanisatio, máskor romanisatio által folyvást háborgassa; és hasonló buzgóságot tudjon kifejezni, Bach báró alatt, a legreidegbb absolutismus javára, Schmerling ur alatt pedig az ugynevezett alkotmányos rendszer megerősítésére. Vagy tán e két, már átéltek rendszer között, a végeredményben nem volna lényeges különbség? s talán éppen azért illet be mind a kettőnek keretébe Nádasdy gróf ő excellentiája?)

„Szemfájásba szenvedve, félíg megvakulva, türt és megmaradt hivatalában; elveit hű következetességgel megnyerte a Reichsrathnak Erdély többségét (a szász nepotismust és a román bureaucratit) s a románokat, ezen századok óta elnyomott helota-nemzetet visszaadta a culturának és szabad-

(Ezen dologra nézve a világ folyása nem várt arra, hogy Nádasdy gróf, mint szabadító jelenjék meg. 1848-ban az általános felszabadítás azonnal megtörtént, mibelyt rég idők után az országgyűlés először jött azon helyzetbe, hogy érvényesen azt batározassa, a mi neki tetszett. Később Nádasdy grófnak szép alkalmat lett volna, nemcsak a román, de a németen kívül még minden más nemzetiség javára is itt ott valamit lendíteni. Mindenki tudja, mi volt Nádasdy gróf, mint osztrák igazságügy miniszter, a ki a megerősített Reichsrath előtt nem tudott megállni, s a kinek egyszer oly jelenet volt a megerősített Reichsrathban, Barkóczy gróffal, hogy azt ugyan többé senki sem feledheti el.)

„Ha Nádasdy grófról szólunk, ne feledjük el Reichenstein bárót. E két „államférfi“ közül az első (simpliciter) el van bocsátva, a másik pensonálva,

hanem a mit ők tettek, megmarad utánok is. A románok emancipációja (ez megmarad, mert nem az ő műtők): Megmarad a román metropolitaság. (Soha egy magyar sem ellenzte.) Megmarad Erdély autonómiáj a. (Azaz, hogy Erdély elszakított Magyarországtól), de annál inkább beleolvad a Reichsrathba.

(A „Hon“ után.)

Egy kis kirándulás.

Ha a könyvnek néhány lapját átfordítva, megíthetjük abból szerzőjének szellemi erejét s a dialektikában jártasságát; hogy ha a hazának legtermőbb vidékeit megpillantjuk, a természet ottani productiójából hozzá vethetünk az egész ország ez évi terméséhez.

Az olvasó talán bámulni fog, hogy most, midőn mindenki a politikával foglalkozik, én a pusztai vidékeken tekintek szét, s a haza szellemi viszonyának talán-talán egy jobb lendülete közben az anyagi körülményekre fordítok rövid figyelmet.

A mindennapi kenyér az emberiség első szükség, s nincs oly kedvező lendülete a magas politikának, a mely közt el lehetne feledkezni a népről, mely a politikai jobb lendületekkel csak jobb sorsot várhat magának, a szegény népről, mely mindenekelőtt magának kenyeret kíván.

A Mezőség, a melyet Erdély gabnatárának neveznek, s melynek legkifünőbb vonalát megtekinteni résem volt, ha tavaly éretlen tengerit termett, az idén valószínűleg semmilyent sem fog adni; míg a kalászos vetések is oly silányok voltak, minőknek várhatni lehetett már a kora tavasszal, a midőn igen sok őszit vetést tavaszi mag alá felszántottak.

Kolozsvártól elkezdve a Mezőségen át egész Maroszzék széleig nem lehet látni reményt ígérő tengerit, s oly búzatermést, a mely a legreidegbb reményt is meg ne csalta volna.

Julius végén, midőn a tengeri már üstökét hánnya, a mezőségi nép arasznyi magas tengeri körül kapálta a földet, többet remelve a végzet különös kegyelmétől, mint a mit a silány termény ígérhet, s valószínűleg elvesztegette munkáját, melyt ezúttal hálátlan földre fordított.

A terméketlenség szomorú tapasztalata s a tavalyi elemicsapásokkal látogatott inségteljes év fagyasztása a piacokon gyorsan kezdi emelni a gabonát, míg a nép pénzerejét két viszontagságos évtized tökéletesen kimerítette, és így nem akarunk ugyan Hiob postak lenni, de a legmúltabb okot látunk arra, attól tartani, hogy a jelen év a terméketlenség miatt még viszontagságosabb lehet, mint volt az elmúlt év az elemicsapások miatt.

A termést tavaly az elemi csapásokon kívül a hosszas esőzés s sanyar idő, az idén a szárazság pusztította el. Tudjuk pedig, hogy a szárazság mindig veszélyes az erdélyi termésre nézve, mint az esőzések, minant az előbbi esetben inkább csak a tulnépesedett erdős vidékeken van valami termés, a mi a legkedvezőbb esetben azon vidékek népének élelmére sem elég.

Most is a székelyföld közepes terméssel kéredhetik ugyan, s csak is itt láthatni sürűbeeske kalongyákat, s jól szábra indult s üstöközni kezdet tengeriket, míg a dohány, mely e vidékek jelentékeny jövedelemforrása a lehető legsilányabb fejlődési fokon áll, s mondhatni csak a Kis-Küküllő völgyén alig egy helyütt engedélyezett dohánytermesztés ígér némi készletet a kincstárnak, s némi

jövedelmet a természet részére. Itt legalább közepes dohánytermés mutatkozik.

A mi a takarmánytermést illeti, az tudva van, hogy rendszerint a gabonatermés sorsát követi; a vizes év elrothasztja, a száraz év kiégeti a fűtermést, és így, ha Erdély szivét, a Mezőséget vesztük fel kulcsul az országos termés megítélésére, számításunk oly kedvezőtlenül tük ki, hogy egy új inséges évtől kell tartanunk, s úgy hisszük, hogy a kormány fogja magát hitelles közegei által az általános termés felől olyképp világosítani fel, hogy a valószínűleg bekövetkező inségre nézve magát tájékoztassa, s az ez esetben teendő intézkedésekre előre lépéseket tegyen.

Hazai intézetek

Előrajza *)

a magyar orvosok és természetvizsgálók f. é. aug. 25-től szeptember 2-ig Pozsonyban tartandó XI. nagygyűlésének.

Alólirott ügyvivők azon általános meghívás után, melyvel a haza t. cz. orvosait és természetvizsgálóit a fentebbi gyűlés látogatására felszólították, ezennel folytatólag közlik ezen gyűlés előrajzát.

Augustus 25., 26. és 27-én a tagok beírása a felvételi irodában (Primalialis palota, belváros, János tér 13. sz.) délelőtt 9—12-ig, délután 3—6-ig. Aug. 27-én este 8 órakor ismerkedési estély a primalialis palotában.

Aug. 28-án délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órakor első közgyűlés a városi redoute-teremben. Délben 2 órakor ünneplés közebe az ezélett primalialis, most katonai lovardában, a herceg soron.

Aug. 29-én 9—1-ig szakgyűlések a kir. kath. gymnasium épületében.

Aug. 30-án kirándulás gözbahajón Dévénybe, a társaság 7 órakor reggel indul, s este visszatér.

Aug. 31-én és sept. 1-én szakgyűlések, mint előbb.

Sept. 2-án zárközgyűlés 9 $\frac{1}{2}$ órakor délelőtt a városi redoute-teremben.

A délutáni órákat a t. cz. tagok felhasználhatják sétákra a ligetbe, hol zene lesz és színi előadások fognak tartatni az arénában; továbbá kirándulásokra a közelebb és távolabb vidékekre, ezek a szakgyűlésekben fognak tervezetni, s az erre, valamint egyéb multságokra vonatkozó közlemények a napi-közlönyben közzéírják tételt.

Továbbá ismételve tudósítjuk a t. cz. orvosokat és természetvizsgálókat, hogy ezen gyűlés tagjai a vasutakon (a tiszavidéki, állami, déli, Ferdinánd császár, éjszakai-pozsony-nagyszombati vasutakon), s a „B. B. B.“ dínnagözahajózási társaság hajóin aug. 20-tól szeptember 25-ig csak felét fizetik a rendes vitelbernek; ezen célra azonban igazolási jegyre van szükségük, melyt aug. 20-ig dr. Rózsay József főorvoshoz Pesten (országút 54. sz.) bérmentes levelekben s a felvételi 5 frtnyi díj hozzászólásával forduljanak, feljegyezvén egyszer-mind pontosan nevüket, állásukat, lakhelyüket s az utolsó postát, mire az igazolási jegy a postán rögtön el fog nekik küldetni. Pozsonyba megérkezvén, jelentik magukat a felvételi irodában, s az igazolási jegy előmutatása mellett beíratnak, s a felvételi jegyet, a szállási utalványt stb. kezökhöz kapják. Mintán a t. cz. tagok ingyen lakással lesznek ellátva,

*) A t. cz. szerkesztőségnek tiszteletteljesen felkértemek ezen előrajznak becses lapjukba való felvételére.

kívánatos, hogy az előleges bejelentések mielőbb történjenek. — Azon urak, kik a vasúti kedvezményeket nem szándékoznak igénybe venni, felkértemek, hogy a szállási utalványozása végett egyenesen a nagygyűlés egyik titkárnál, dr. Kanka Károlynál tudakozódjanak Pozsonyban, bérmentes levélben.

Pozsony, július végén 1865.

A nagygyűlés ügyvivői.

Különfélék.

* Gróf Crenneville ő excája ma érkezik meg városunkba.

* Ö cs. kir. apostoli felsége julius 31-ről ezt rendeli Erdélyre nézve is legkegyelmebben: 1) Mindazon személyeknek, kiket a sajtó által elkövetett és hivatalos uron kereset alá vett büntetendő cselekedet miatt törvényesen elítéltek, de a büntetés vagy nem kezdetett meg rajtuk, vagy nem bűnhődtek még teljesen, méltóztatott a büntetést vagy annak hátralevő részét a kimondott cautio vesztéséggel együtt elengedni. 2) Ó gyé méltóztatott igazságügyminiszterét felhatalmazni, szüntesse meg azonnal azon kereseteket, melyek ilyenmü büntetendő cselekedetekért indítottak, s még törvényszékieg el nem ítéltettek. 3) Oly személyekre, kiket a sajtó útján elkövetett vétségeken kívül más büntetendő cselekedetek is terhelnek, az 1) alatti büntetés elengedés éppen nem; a 2) alatti felbatalmazás csak a sajtó-edictum tekintetében alkalmaztassék.

* A kolozsvári záloghitel-intézet megnyerte az engedélyt, mit a hivatalos lapok következőleg hoznak: Az erdélyi kir. udv. kanczellária, a f. évi julius 22-ről kelt legfelsőbb határozat alapján, a cs. k. államminiszteriummal, valamint a cs. kir. rendőr, pézútg. és kereskedelmi ministeriumokkal egyetértőleg, az ugyanekkor engedélyezett kolozsvári kir. kiváltságos zálogra kölesön-intézet alapszabályait s ügyrendét helybenhagyta.

* Muzemünknek legközelebről tartott választmányi gyűlésében jeles fényképészünk Veress Ferenczet a muzeum fényképésznék nevezte ki. A választ alig érhető voltna kompetensebb szakembert mint Verest, ki folytonosan a legkifünőbb sikert mutatja fel munkáiban, melyekkel bátran kiállja a versenyt a legjelesebb fényképészekkel is.

* Mint halljuk Follinus a téli idényre kitűnt társulatot fog össze vonni. A régibb tagok közül többen el vannak bocsátva, a többek között Szathmári Károly, Mándoki. Ez utóbbi helyére Temesvári van szerződötve, kit igen tehetséges színésznek tartanak. A drámát a Paulai párral, a népszínmü és operettet pedig Komáromi Lajossal lehetne erősbíteni. Follinus Marosvásárbelyről társulatával Erzsébetvárosra, Fehérvárra s Enyedre rándul át. A löverseny-idény alatt néhány előadást Kolozsvárt rendez, innét Szebenbe megy, hol új tagjaival csatlakozik s november elsőjén már a társulat itthon lesz.

* A természettudósok ez idei gyűlésére Pozsonyba muzeumegylettünk egy küldöttség által lesz képviselve gróf Eszterházy Kálmán vezetése alatt. Ugyanez alkalommal muzeumunk hivatalosan küldi ki jeles conservatorát, Herman Ottót is. A kik a nagygyűlést meg akarják látogatni, legkényelmesebben eszközölhetik, ha a küldöttséghez csatlakoznak.

* Tegnap délután egy tűzértiszt föbelőtte magát. E szomorú tett indokát senki sem ismeri, mert igen szerény s takarékos ember volt.

TÁRCZA.

LINCOLN ÉLETE.

rövid kapcsolatban az amerikai háborúval.

Dolgozva legújabb francia kútfők nyomán *)

(Polytatás.)

Lincoln — ki már három egymásután követtezett év alatt a törvényhozó pályán haladt — 1847-ben Illinois által követte választatván, a washingtoni congressusba küldeték. Itt egyike yala azoknak, kik a Mexico ellen kezdeni akart háborút, mint igazságellenest, élénken rosztáltak. Az alkotmány iránti tiszteletnek már fényes bizonyoságát adá, és ezen elvéhez hű maradt mind halálig. A rabszolgáság eltörlése élénk pártolóra talált benne, s minden alkalmat fölhasználta arra, hogy ezen neveltetésből származott meggyőződését az érett kor tapasztalásaival gazdagítsa. Malaspine azt írja, hogy Lincoln 1858-ban emlékezetes szónoki csatát vívott Douglas rabszolgapártival. Szavait erély, tiszta és világos szónoki irány jellemezték. Mindenki figyelmét magára vonta, és e perczől kezdve hazája első rangu politikusa közé számították.

1860 tavaszának kezdetén a régi pártok (whigs, torys, republicans és democrata) kezdenek összeolvadni. Az Egyesült-Államokat két, ezen államok felbomlását magában rejtő veszélyes érdek lelkesíti; egyik: a rabszolgáság eltörlése, másik annak fennartása. De az elnök választása ideje is közeledik és april 23-án megkezdődnek a candidalo gyűlések. E gyűléseken, jelölteké, Lincoln Ábrahám, Bell János, Douglas és Breckinnige vá-

*) Lásd a „K. Közöny“ 84-dik számát.

lasztatnak. A gyűlések folyamát elhallgatva elég legyen annyit jegyezni meg, hogy az elnök választás nov. 6-án megy végbe és a szavazattöbbség a Lincoln Ábrahámé. Dél haragkialtása felel ezen újságra. Dél Carolina azonnal jelt ad az elszakadásra, senatorai beadják lemondásukat. Példáját Alabama, Florida és Mississipi államok is követik. December 17-én megnyílik a carolinai (déli) gyűlés s 20-kán határozatlik: „Dél Carolina és a többi államok között „Egyesült Államok“ név alatt ismeretes unio megszűnt.“ 24-dikén ezen államok képviselője a washingtoni congressusból kilépik s a katonai előkészületek megkezdetnek.

Dél-Carolina nevé IX-dik Károly francia király, a hugenote megszállás szerzőjétől vette. Ribault János francia hajós itt gyarmatot alapítva, azt ez átkos emléktü névvel tisztelte meg, Dél Carolinából indult ki az első lövés az unio ellen. Ez röpité elsöben testvérgyilkoló golyóját az éjszakai ellen. Ezen Állam kitünő pamut- és rizstermelésben; bírja a Charleston nevtü kikötöt az atlanti tengeren; hasonlevü városa a tenger öbölbe benyuló földpontra van építve. Legérdekesebb épülete a „Sugar House“, hol a rabszolga vásár tartaték, s hová a néger testbüntetés kiállítására küldeték. A kikötöt Moultrie és Sumpter erősségek, Pinknei várkastély és Johnson vár erősítik, Sumpter, mely az egész kikötöt felett uralkodik, 60 láb magas falával mesterséges szigetre van építve. Innen a körülmények szerint lövöldözni lehet a várost, a többi erödményeket s a belötni akaró hajókat. 1860 december havában Moultrie erősséget Anderson örnagy megszállá; azonban kevés erővel rendelkezvén, december 27-én éjjel jónak látta fedezetével a Sumpter erősségre zárkozni. A lakosok csak másnap vették észre, hogy az, kit eddig kezeik közt

lenni hittek, ellenközöleg nagy elönyt vívott ki magának. Ök is elfoglalták Moultrie erősséget, és Pinknei várkastélyt. Ezek a szövetség állam-kormány felügyelete alá tartozván; e tény nagy benyomást idézett elő Éjszakon s a szabad sajtó Sumpter megerősítését és eleséggeli ellátását kezde sürgetni. Erre egy hadibajó el is küldetett; de az a kikötöt bejáratánál a carolinai agyuk tüzelésével fogadtatván, visszavonult New-Yorkba. Ez világos nyilatkozata vala a háborúnak. De az Egyesült-Államok kormánya a kibékülés szellemétől levén áthatva, megelégedett e bántalomért, egy a carolinai biztoshoz intézett levelében, elégtételt kérti. Erre a carolinai törvényhozó testület kijelenté: „hogy Sumpter megerősítését törésnek tekintvén, a hadibajó tüzelése rendeletéből történt“, Andersonnak segítség nem küldetett.

Washington az Egyesült-Államok fővárosa, Columbia főkormányászéki kerületben fekszik és Maryland államhoz tartozik. Azon balmok alyában terül el, hol Georgetown bübajos villái emelkednek. Washingtonban lakik a diplomatiai testület nagy része. Legérdekesebb épülete a Capitol, melynek alapkövét Washington György tette le 1793. sept. 18-án. Éppen be vala végezve, midőn 1814. aug. 25-én Cochran angol admiral a várost elfoglalván amazt leégetteté; ezután csakhamar ujra helyreállitatték, régi helye a Capitol Hill halomra. Homlokzata előtt nagyszertü kert szárazos fái emelkednek s bálmulatos szépségtü virágai ragyogtak. 1851-ben ez épület két új szárnyval toldaték meg. A balszárnyban van a senatus terme, a jobban a képviselők. A congressus üléséi nyilvánosak.

1861. martius 4. azon nevezetes nap, melyen Lincoln Ábrahám az Egyesült-Államok elnöke esküt tesz az alkotmányra. A szövetség harmincz-

négy csallagu lobogója lebeg a középület- és erkölyeken. Végtelen és örömitas sokaság nyomul a Capitol felé. Buchanan volt elnök elbagyva a Maison Blanche-t (elnöki palota) Lincoln fogadására siet a „Willard Hotelbe“ ünnepléses menet indul a Capitol felé. A diszmetetet az 1814-ben szolgált veteránok nyitják meg; ezt követi az elnöki kocsi s azután megy az exelnök szekere. Felütnik egy négy fehér mén által vonott diszszeker, melyben két 15 éves hajadon összefogott kezekkel ül. A kébbe öltözött képviselők északot, a másik fehér ruhát visel, mint a déli államok jelképe. Harmincznegy 10 éves leány, mint a 34 állam symboluma, ezeknek lobogóját tartja kezében. A Capitol előtt a két elnök a senatus küldöttsége által fogadtatik s diszkisértevel a keleti kapu előtti emelvény felé halad. Megérkezve, Lincoln a népnek Baker senator által e szavak kíséretében mutattatik be: „Uraim! legyen szabad önöknek bemutatnom Lincoln Ábrahámot az Egyesült-Államok új elnökét“ Ez egyszerű szavak kitünő lelkesedéssel fogadtatnak. A csend helyreállva Lincoln emlékezetes beszédet mond, melyben kifejezi, hogy ő az unio és alkotmány fölött éber szemekkel örködend. „Az unio régibb mint az alkotmány, s ha annak valamely állam — vagy az államok egy része általi megsértése törvényesen lehetséges: az unio eltörpül s az alkotmány elveszti élő elemét.“ „A kormánynak nem áll hatalmában azt megváltoztatni, hanem köteles védeni és fentartani.“ Beszédét, melyet a szeretet lelkesedése követett, végezve, az elnöki esküt ez egyszerű alakban mondá el: „En Lincoln Ábrahám esküszöm, hogy az Egyesült-Államok alkotmányát épségben tartom, védeni és oltalmazni fogom.“ (Polytatjuk.)

* Hiteles értesítés nyomán irhatjuk, hogy az 1867. tanévre a helybeli róm. kath. gymnas. kegyesrendi tanárkarba az irodalmi munkásságáról ismeretes t. Vass József ur viszszafeleltetéséről, rábuztatván egyszersmind a róm. kath. lyciumi könyvtárúri hivatal is Ellenben Várady Mórca Magyarországra Kis-Szebenbe házfőnöknek és gym. igazgatónak; Matsik János Nagy-Károlyba igazgató-tanárnak; Való Mihály Pestre, Leták Mátyás és Linder Robert Nyitrára tanároknak tétettek át.

* A „P. Hirok” hiteles kuforrás szerint állítja azon hirt, mely szerint ő Felső Almásy Pálnak megengedni méltóztatott, hogy 2 hónapon át Karlsbadban a gyógyvizet használhassa egész-égy helyreállítására. A nélkül, hogy e hir valódiságát kétségbe vonnók, megjegyeztük, hogy ez a hir, bárati körökre nézve, újdonság.

* Mint a pesti lapoknak távsürgönyözik, a napokban Bartakovic, egri érsek, a Sz. István-rend nagy keresztféjével lön feldisítve. Rosenfeld és Brentano pénzügyminis. teri osztályfőnökök saját kérelmekre nyugalmazták. A „Debate” jelenti, hogy az országbírói állomás közvetlen az országgyűlés előtt fog betöltetni. Vay, volt udvari kanczlar, a borsódmegyei, Szőgyényi pedig a fehérmegyei főispánságra lenne kijelölve.

* Egy oldalról említve volt, hogy a dohány-egyedárusság jövedelmét bérbe akarják adni az osztrák birodalomban. Nem lesz tehát érdektelen a dohányjövédék több ízben bérbeadásának adatait, a mennyire előtünk ismeretesek, itt felsorolni: Az első dohány-pátens megjelenése után, melyet első Lipót császár 1699. jan. 13-án kibocsátott, mindjárt Alsó-Austriában a dohány-egyedárusság Vendura Ágostonnak adatott bérbe 3 évre, 16,000 frinyi évi bérért. Morvaországban 1701-ben szintén bérbeadtott az Grossinger Ignácznak 3 évre, évi 6000 forintért. Alsó-Magyarországban Tahrenwanger György kereskedő vette azt bérbe. 1724-ben Csehországban s az osztrák hercegségekben a spanyol Diego és Carignani mörchese bérleték a dohányjövédéket 8 évre, évi 500,000 frtért. A bérlek különben nem voltak képesek megfizetni a bért és meghaltak. 1726-ban továbbá Prandau Miksa bírta a dohányjövédéket évi 350,000 frtért. 1764-ben januártól kezdve lépett életbe a Parker-féle társulat szerződése, mely 1,210,000 frtot fizetett évenként, 1784-ben végére Fries gróf, Puthon-Arnstein báró és mások léptek társaságba és átvették az egyed-árusságot az általlamtól 2,000,000 frtért évenként; most természetesen sokkal magasb összegekről lenne szó.

* Különös hirt hoz Pestről a „Fremdenblatt” szombati száma. Levelezője ugyanis azt írja, hogy egy az inségesek számára 1863-dik évben begyűlt összegből (884,900 frt) 95,800 forint maradt fenn, mely jelenleg a budai takarékpénztárban van elhelyezve. Ugy tudjuk, akkoriban minden krajczarra égető szükség lett volna a szűkölködőknek.

* Az ausztriai internáltasokból szabadon bocsátott lengyelek közül körül-belül 1000 Olaszországba ment. Minthogy ott nem találhattak keresetre, s a kormány által sem segélyeztettek, a legtöbbben ismét tovább utaztak. Némelyek Franciaországba, mások Afrika- s Amerikába, s a legtöbbben keletre mentek. Olaszországban mintegy 250 lengyel emigrans maradt vissza, kiknek körül-belül fele Turinban s vidékén lakik.

* (Necrolog és halanyilváníts.) Özvegy Kövesdi József, született Rivnyák Mária szomoruan tudatja a maga, itt és távollevő rokonai és barátai nevében szeretett fia Kövesdi József orvos tudornak f. évi június 3-kán, élte 29-dik évében történt halálát. Ugyanez alkalommal halás és meleg köszönetet mond a helybeli összes orvosi karnak, s különösen dr. Szombathelyi, dr. Nagel és dr. Hincz György uraknak fia és irányában tanusított részvétők s szívességekért.

* Debreczenből azt jelenti, hogy az ottani új színház pompás belső és külső felszereléssel bír, s hogy 3000 ember fér bele; a gépeket pedig Mühlendorfer kitűnő gépész készítette. A színházi pénzügyi segély 8000 frtban van évenként megállapítva. Igazgató, mint már lapunkban is érintettük, Reszler, főrendező Baráti, alrendező Fehérvári, karmesterek pedig Klar és Markbreit lesznek. A rendezőségre Molnár György is fel volt szólítva.

* Régebbi időkben, még a múlt században is, sok magyar ifjú látogatta a hollandi egyetemeket, s közülök igen sokan ösztöndíjakban is részesültek; de a francia forradalom alatt e segélypénzek elenyésztek, s ma már nem lehet több sorukat kideríteni. 1863 őszén több kísérlet tettek, e rég bedugult segélyforrásoknak a magyar ifjak számára újól megnyitására; de kielégítő irrott emléket nem találhattak s a dolog már régebben elenyészett, semhogy ki lehetne most már deríteni — ez előtt kellett volna. . . Mégis megtörtént, hogy a derék utrechti theol. tanárok még azon őszszel a Bernhardinum stipendiumra felvették egy harmadik magyart, s a múlt évben már a magyar ösztöndíjasok számát négyre szaporították, mindegyiket segélyezve évenként 600 holland frttal, hazamenetelkor 50 h. frt utipénzzel. A holland nép, mint egy ott járt hazánkfi írja, általában becsülte a magyart nemes szabadelvűségéért s meg tudja érteni politikai törekvéseit, míg a tudományos német nemzet fiaiban csakély politikai fejlettséget vesz észre.

* Benedix ismét befejezett egy új vigjátékot ezen címmel „A gyöngéd rokonok”, melyet legközelebb a német szünpadok használatára szétküld. Ponsard a francia szünpad számára új darabot írt, melynek még ezime nincs. A párisi nagy operában egy diplomaticus ballet „Yvetot-i király” címmel fog színre hozatni, melynek zenéjét Metternich hg és Solms gróf írták. A próbák már megkezdődtek. Bécsben az elhunyt híres Nestroy és Scholcz comikusoknak egy emléksobrot akarnak állítani. E célra nagyobb számú tisztelőik már 1700 frtot írtak alá. Girardinnak drámája „Lesuppliee d'une Femme” folytatást fog kapni. Augier tudniillik egy párisi színház számára szintén ír egy új drámát ezen címmel: „Les trois amants”, mely folytatása leend az előbb megnevezett daraboknak.

* A New-Yorkban történt közlebbi és 17 nagy épületet, s ezek között a világhírű Barnum muzeumot is elhamvasztá. A kárt 7—10 millió frankra teszik. Maga a muzeumban, az épületet nem számítva, 300,000 dollár a kár, melyből csak 60 ezret érő volt biztosítva.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról július havában 1865.

Bevételek:	
Pénztármaradék a m. hóról	9,908 ft 50 kr.
43 új tag 93 részvény után 5 frt	465 „ — „
Havi, rendes és rendkívüli betételek	26,744 „ 37 „
Könyvdíjakban	43 „ — „
Kamat, provisio és váltódíj	2,954 „ 89 „
Bélyegdíjakban	150 „ 40 „
520 tag által visszafizetett kölcsön	138,995 „ — „
A bevételek összege	179,261 „ 16 „

Kiadások:	
522 tagnak kölcsön	161,066 ft 25 kr.
Tisztviselők fizetése	181 „ 32 „
Irodai kellekek	8 „ 16 „
Bélyegre	140 „ — „
Kamat	152 „ 3 „
Tőke visszafizetés	14,391 „ 70 „
Pénztármaradék	3,321 „ 70 „
	179,261 „ 16 „

Kolozsvárt, július hó 31. 1865.
Taufner Ferencz, Geltsch János, Wagner Frigyes, igazgató. könyvvizető. pénztárnok.

Politikai hírek.

Angolország A „Liverpool Daily Post” írja, hogy Palmerston csakugyan kilép az új parlament összehívás előtt a cabinetből, mely esetben a közbajtás szerint Gladstone volna első miniszterre kinevezendő. Ez azonban nem hajlandó ezen állomást elfoglalni, és azt hiszi, hogy oly cabinet, melynek élén Granville gróf, Russell vagy Clarendon áll, jobb szolgálatokat tehet a hazának, semmint, ha ő lépne fel, ezért inkább mint eddig, kincstári kanczellár akar maradni, és az alsóházban ezentul is pártjának vezére leend.

A porosz követ Londonban szabadságra megy, és Palmerston azon biztosítását viszi magával, hogy Anglia nem szándékozik a „non interventio” elvétől eltávozni.

Franciaország. A frankfurti „Europe” következő tartalmát közli Drouyn de Lhuys f. évi jun. 29-ről kelt körlevelének, mely az olasz kormány s a szék közti alkudozásokra vonatkozólag intéztett Franciaország külföldön levő ügynökeihez:

„A külügyminis.ter először is fölemlíti, hogy a császár kormányának törekvései folyvást a kibékülési eszmék érvényesítésére voltak irányozva, a sz. szék s az olasz királyság közt.

A sept. 15-diki egyezmény nagy lépés volt ezen uton. A kedélyek mindinkább lecsillapultak, s egy, oly sok tekintetből kívánatos lecsillapulás befo yása alatt alkudozások kezdettek meg, az egyházi nehézségek szabályozásának előidézése végett. A császár kormánya azt hívé, hogy nem kell beavatkoznia ezen alkudozás részleteibe; örömmel szemlélvén a római s florenzi udvaroknak egymáshoz közeledését, s az azok közt egy íly fontos tárgy fölött folyt alkudozást.

Az alkudozások, fájdalom! legközelebb félbeszakadtak; a két fél nem tudván kiegyezni, az eskü s az exequatur formasága iránt. Mindazáltal némely másodrendű pontok szabályozva lőnek. Az olasz kormány megszállt ellenzeni azt, hogy a püspökök egyházmegyéikbe visszatérjenek, s beleegyezett a Lombardiában, s a hajdani szardíniai királyság tartományaiban megürült püspöki székek betöltésébe. Ezért — noha ama remény, melyet a kezdetben nyilvánított békülékeny hangulat gerjesztett, nem létesült, — az alkudozás hasznos gyümölcsöket termett, s a tér nyitva marad ama lépések számára, miket a két udvar előbb-utóbb újra fölvenni jónak találna. Egyébiránt ezen közeledés értékeknek méltánylása végett elég azt jegyezni meg, hogy az még néhány év előtt lehetetlen lett volna, míg jelenleg a sz. atya s Victor Emanuel király a politikai viszályokon fölülemelkedvén, egyedül lelkiismeretük sugallatára hallgathattak, s kölcsönös tiszteltet tanusíthattak egymás irányában.

Semmi sem felelhetett volna meg inkább a császár kormánya óhajtatásainak, mint a pápaság s Olaszország közti közvetlen viszonyok felállításá. Az remélni akarja, hogy ezen viszonyok — noha

pillanatnyira félbeszakadtak — egykor még ujra fel fognak vétetni, s üdvös eredményeket idézni elő.

Nem avatkozván be az alkudozás igazgatásába, nem óhajtunk közvetlenebb hatást gyakorolni, újrafölvételének előidézésére.

Mi annál inkább örvendeni fogunk a kibékülési kísérletek fölött, minél kevésbé lesz szükség a két fejedelemlnek közreműködésünkre, s minél hamarább megszokják a közbenjárók nélkülözését, közös érdekeiknek egymásközti szabályozása végett.

Montebello herceg, a francia csapatok parancsnoka Rómában, Plombieresbe hivatott.

Olaszország. Garibaldi és Mazzini — mint előre lehetett várni — tiltakoztak minden Rómával kibékülési kísérlet ellen. Mazzini legközelebb egy levelet tett közzé, melyben a nápolyi ifjuságot arra szólítja fel, hogy Garibaldi körül csoportosuljon össze, midőn a cselekvés perczé el fog érkezni.

Az olasz királyságnak Austria általi hírlett elismertetésére vonatkozólag a „Memor. diplom.” így ír: „A legutóbbi időkben szó volt — Austria s Olaszország közti titkos alkudozásokról, miknek céljuk lenne, a két ország kölcsönös viszonyait mind politikai, mind kereskedelmi szempontból javítani. Az igazság abban áll, miszerint egy olasz tábornok legujabban Veronában levén, az ausztrai csapatok főparancsnoka által a legudvariasabb fogadtatásban részesítettet. Ezen körülmény tehát reményt nyujt az iránt, hogy az Austriával s Olaszországgal közös kereskedelmi érdekek illetőleg nem lenne lehetetlen, mikép a két kormány a kiegyezésre eljuthatna. De a köztitk fenforgó politikai kérdésekre vonatkozólag állithatni hisszük, hogy azok még csak szóba sem jöttek, s hogy mindaz, mi e tárgyban mondatott, semmi alapon sem nyugszik.” A „France” erre megjegyzi, hogy az Olaszország s Austria közti alkudozások — még ha csupán a kereskedelmi érdekek lennének is korlátozva — kétségbevonhatlan horderővel bírnának, mivel ez — inkább vagy kevésbbé közvetlen módon — folyvást az új királyság létezése tényének elismerése lenne.

Az „Independ.” florenzi levelezője az Austria és Olaszország közötti közeledésre nézve megfordítja a dolgot, és azt mondja, hogy most Austria óhajja a kibékülést, míg Olaszország visszautasítja azt. Azon nagy előnyök, — ugymond — melyekkel ily kibékülés Olaszországra nézve össze volna kötve, el nem tagadhatók ugyan, azonban Olaszország, mint forradalmi hatalom nem alkudozik Austriával, ha ez Velence birtokában marad.

— Victor Emanuel augustus elejétől oct. végeig Valderiben fog időzni, a hová ugyanazon időszak alatt több magas állású vendégeket is várnak.

Németország. Berlin, jul. 30. A körülbelül ezer emberből álló munkás gyűlekezet elfogadta a javaslatokat, melyek az egyesítési szabadságot a politikai jogok észszerű gyakorlata mulhatatlan föltételének állítják. Az alkotmányos állam egyesítési szabadságon alapul; haszlatlan megszorítása titkos gyűlekezeteket s egyéb bajokat szül. A gyűlekezet a munkás kötelességének tekinti, hogy az egyesítési jog mellett tántoríthatlan használata által küzdjön. A gyűlekezet felszólítja az államkormányt, hogy oly hatósági intézkedéseket, minők a kölni ünepély alkalmával előfordultak, jövőre beiltson.

B „Nordd. Allg. Ztg.” egy vezércikkben így ír: „Végre Austria is meggyőződve látszik lenni arról, hogy a hercegségek jelen helyzete egy rendezett állam-szerkezetnek gnyújja. Mint halljuk, a bécsi kabinet Halbhuter urat oda utasítá, mikép gondoskodjék arról, hogy a tartományi kormányzat a főálló törvények szerint eszközöltsék, s hogy a törvény áthágói elleni törvények végre alkalmazásra találjanak. A legközelebbi következménynek azon egyletek fölösztatásának kellene lennie, melyek a tartomány souverainjei ellen felségáruási alkudozásokat készítettek elő.”

Berlin, jul. 31. Vilmos király Gasteint augustus közepén hagyja el. Ekkor Manteuffel tábornok eszi át a főparancsnokságot a hercegségekben, hogy ott az annealási rendszabályokat foganatosítja.

Itt folyvást arról beszélnek, hogy az ausztrai császár, porosz, bajor, szász és württembergi király még e nyár folytán Salzburgban fognak találkozni, a részletek azonban még nem hozattak köz tudomásra.

A „Spener'sche Ztg.”-nak távirják Bécsből: Hitelesen állítják, mikép a bécsi és párisi diplomatia közt Austriának Olaszországhoz közeledése kérdésében tanácskozások kezdettek és folytattatnak.

A „Bürzenhalle” bécsi levelezője kezeskedik azon hírről, mely szerint Bécs és Páris között Olaszország s Austria egymáshoz közeledését tárgyaló értekezletek folytak, és hogy Austria nem válaszolt Franciaországra illető nyilatkozatára tagadólag.

Oroszország. Pétervári, jul. 22. Az „Invalide” a cserkeszek újabb fölkelési kísérletéről szól Tsetsnia tartományban, mely azonban reájuk nézve szerencsétlen kimenetelű volt. A fölkelők vezére Tasa, ki iman-nak adta ki magát, az oroszoknak kiszolgáltatót. A párisi „France”-nak írják, hogy jul. hó 24-kén, mely napon a gyszidő az elhunyt nagyhercegért letelik, az új koronázókös felekkettése fog véghezmenni, s hogy ez alkalommal

általános amnestia kihirdetését várják. Varsóban egy fogságban levő szakács vallomái következtében ismét számos elfogatások történtek. A külsőben álló ujoncozás általános rémülést okoz az országban; számos fiatal ember nem levén képes a 400 ezüst rubel vitalágsdíj lefizetni, a batáron át törekszik menekülni.

Spanyolország. Madridból jelentik: az „Trucac Bat” demontirozza azon hirt, mintha a baski tartományban 40,000 darab egyenruhát találtak volna. Ugyanazon lap általában nem tart a tartományokban előforduló nyugtalanságoktól.

Amerika. New-York, jul. 12. A bostoni abolitionisták bizottmánya feliratában tiltakozik az ellen, hogy a Délnek régi autonómiaja feltétlenül s elhamarkodott módon visszaadassék; kifejtvén, miszerint az egykori rabszolga-államok katonai megszállása addig meg nem szűnhetik, míg a fehérek és négerök közti viszony szilárd alapon rendezve nem leend. A Dél lakossága most mindenkéltül a localis hatalom visszaverése után törekszik, s e cél elérése végett készen mutatkozik mindent aláírni, de egyszer a hatalom birtokába visszahelyeztetve, törvényhozói tevékenységét arra használná fel, hogy a legyőzetésre felvett állam-adósság tekintetében minden solidaritást visszautasítson, s a felszabadított négereset a közügyekre való befolyástól véglegesen és mindenkorra kirekeszse, mi egy értelmű lenne a szabadság, s az emancipáltak érdekeinek feláldozásával. Ily kimenetel sikeres meggátolása végett, mely a háboru legfőbb vívmányát meghiusítaná, a négereknek a fehér lakossághoz hasonló feltétlen szavazási jog adandó, mielőtt az elszakadt államok teljes felszabadításáról s azoknak az Unióba leendő felvételéről lehetne szó.

Mexiko. Vera Cruzból Havannán át érkezett sürgöny szerint La Passion mellett Castagny tábornok gyöngye osztagját vételes juarista haderő felett győzedelmeskedett. Bazaine tábornagy jun. 23-án tartotta menegzőjét egy ifjú mexicói hölgygyel; a fényes ünepélyen a császár és császárné is jelen voltak. Mejia tábornok a Rio Grandenál végbement esemény felett, (hol egy amerikai őrszem 2 francia tisztre tüzelt) levelet intézett Brown amerikai trnkhöz. Ez utóbbi válaszában tudatta, hogy szigoru vizsgálatot rendelt meg, s a semlegeség megsértését a legkeményebben fogja megbüntetni.

Ujabb. Köln, aug. 1. A „Köln. Ztg.” hiteles forrásból értesül, hogy a Poroszország engedékenységeről szármaló hírek alaptalanok. Az ugynevezett osztrák indítványok még csak tárgyalásokra sem adtak alkalmat. Az említett lap továbbá jelenti, hogy a Rajna tartományból vont csövü ágyukat szállítottak Szilíziába.

— Austria és Olaszország közeledésére vonatkozó hírekről írja a „Memorial Dipl.” „Utóbbi időkben Austria s Olaszország között folyamatban levő titkos tárgyalásokról szóltak a lapok, melyek célja volna a két ország kölcsönös viszonyát, politikai mint kereskedelmi álláspontból javítani. A való az, hogy egy olasz tábornok, a ki minap Veronában volt, itt az ausztrai velencei seregek főparancsnoka részéről a legudvariasabb fogadtatásban, valamint a rangját megillető minden tiszteletnyilvánításban részesítettet.

— Drouin de Lhuys Olaszországnak Spanyolország által történt elismerése tárgyában jegyzéket bocsátott ki, melyben azon reményét fejezi ki: mikép Victor Emanuel király nem sokára valamennyi európai hatalom által el fog ismerettni. — Mennyire alapos ezen állítás, azt a következők mutatja majd meg.

— A nyugtalanító hírek, melyeket néhány északamerikai lap Mexikot illetőleg terjesztett, újabb tudósítások szerint alaptalanok bizonyultak be. A washingtoni kormány — legalább e pillanatban — nem gondol arra, hogy Juarez kormánya javára intervenáljon Mexikóban. A „Mem. dipl.” Wright tábornok levelét közli, melyben a semlegeség szigoru fenntartása mellett nyilatkozik. A tábornok megtiltotta Austin lakosainak a Mexikoba való fegyveres kivándorlást.

— Miljutin, Lengyelország orosz regeneratora Oroszországba utazott. — Terve, mely szerint Lengyelország departamentekre volna felosztandó, kidolgozás végett egy bizottmányhoz utasított, oly rendelettel, hogy ez egyenesen a csárhoz adja be jelentését.

— Az orosz czár legközelebb, midőn a lengyel legfőbb országhatóság csupán orosz nyelven terjesztett eléje jelentést, megparancsolta, hogy hasonló jelentések jövőre orosz és lengyel nyelven intéztessenek hozzá.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Augustus 4-kén: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 74. — 5% Metalliques 100 frt 68.75. — Bankrészvény 788. — Hitelintézeti részvény 200 forint 173. — London 10 ft st. 100 frt 23¹/₄ kr 111. — Ezüst 108. — Cs. kir. arany 5.26. — 1860. kölcsön 88.35.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE augusztus 2-kán 1865.

Table with columns for 'Allamodóság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Földtehermentesítési kötelezvények', 'Sorsjegyek', and 'Pénznekem'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e
a kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:
Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor.
Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat érkezése után.

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

MOLL SEIDLITZ-PORA
Valódi
mely a párisi műkiállításon arany-érmert nyert.
Középpontú raktára a „Gólyához” címzett gyógyszerár Bécseben, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az úgynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal áruvalaték, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névaláírásomat is viselik, s ily módon azok külsőjokról itélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvással mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen műszereknek megkülönböztetése végett, minden alkalom készített skatulya Seidlitz-por saját óvó bélyegemmel vanellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papírosan ezen bélyegtelőjegy „Moll Seidlitz-pora” (Moll's Seidlitz-Pulver) visznyomáson látható.

Használati utasítással minden nyelven.
E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddigelő ismert házi gyógyszernek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császári nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes biz nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szívdobogás, ideges fűfűjás, vértörölés, köztvényeszerű tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. eseteiben a legjobb eredménnyel használtattak, s a legtartalmasabb győgyeredményt viktak ki. Ezen, már nagy csomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógyimódot hasztalan használták, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan vissza nyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, közművesek, mű-észek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvék, a kiknél azelőtt a leghiresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak
Kolozsvárt: RITTER Tr. özvegye gyóysz. Továbbá Beszterczén: Szongot Gyóysz. Brassóban: Jekelius F. Fogaras: J. B. Gachader. M.-Vásárhelyt: Bucher M. és Burdats A. N.-Bányán: Haracek. Nagy-Károlyban: Schöberl. Nagy-Szebenben: Müller gyóysz. N.-Váradon: Jánky Antal. Segesvárt: Misselbacher. Szász-Régen: Wachner & Schinker. Szászsebesen: Binder F. gyóysz. Szent-Ágothán: Knall K. gyóysz. Szerdahelyt: Schimert F. gyóysz. Zalatnán: Mégay G. A. gyóysz. Zilahon: Harmath S. F.
A fennebbi czegeknel létezik még ezeken kívül a
norvégiai „Bergen” városból való
valódi
DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ
raktára is.

Ára egy nagyobb üvegek 1 frt. 80 kr. egy kisebbnek 1 frt. o. é.
Az üvegek el vannak látva védmárcokkal és kimerítő használati utasítással.
Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsi faj a dorschhalaknak leggondosabb egybegyűjtése és kivilágosítása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesbb gyóysz. a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köztvény és csúz, idült borküütés, szengyuladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.
MOLL A. gyóysz. Bécseben, „zum Storeh”, Tuchlauben.

CZELL JÓZSEF Brassóban
vegytani gyúfa-gyárát
az újabb időkben több részben megnagyobbítván, alkalmazva a technitában tett legújabb haladásokat s tulajdon edjébeni műhelyek felállításával azon szerencsés állásban van, hogy már régóta mint kitűnőnek elemert gyártmányát, a még eddig nem létezett jutányos árban a t. cz. nagy és kis kereskedő urak figyelmébe ajánlja.
Arjegyzékek kívánságra bérmentesen elküldetnek.

Fagylalt-készletek,
érezből; melylyel pár percz alatt, kevés jéggel fagylaltat lehet készíteni.
ÁRAK:
1 darab fél kupás, bádog kuppal 9 frt 60 kr.
1 darab egy kupás, „ 14 „ 40 „
1 darab két kupás, „ 19 „ 20 „
1 darab fél kupás, czin kuppal 14 „ 40 „
1 darab egy kupás, „ 19 „ 20 „
1 darab egy és fél „ 24 „ — „
1 darab két kupás „ 36 „ — „
A csomagolás 50 krba számittatik.
CSAPÓ SÁNDOR, Kolozsvárt.

stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt,
Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejevárt kapható:
VIDA KÁROLY.

A növekedő új világhatalom.
Szózat a földbirtok érdekében. Ára 80 kr.
Erdély nagyfejedelemségében
érvényben levő peres és perenkivüli
Eljárásra
vonatkozó szükséges
RENDELETEK
GYŰJTEMÉNYE. Ára 1 frt 60 kr.
Keresztyén Templomba- és Háza-illó
Erkölcsei rajzok
az emberi természetből.
Egy sor egyházi-beszéd.

Irta — részint szorosabb szerzői értelemben; részint tanulmányképp' földolgozva, önmagához és közönségéhez idomítva — Mihályi Károly, elébb: a dézsi — azután a nagy-nyedi ref. egyházakban lelki-pásztor; most: philosophia rendes tanára a nagy-nyedi főtanodánál.
Első kötet. Az évi beszéd-sor első fele. Ára 1 frt 80 kr.
Szarmaztató philosophia tanfolyama.
Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elmékedési tárgyul, azonban minden mivel magyar embernek is érthető olvasmányul.
Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-nyedi főtanodánál.
Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 frt 40 kr.
Egy párizsi vendéglő külsőszobájából. Ponsou du Terrail regénye. Ford. Friebeisz Ferencz. 80 kr.

A Heidelbergi kate értelmezése.
Tanitványai számára és magán használatra irta Zombori Gedő tanár.
Ára köve 28 kr.
Garibaldi és társulata,
vagy a népboldogítók. Történeti korrajz. 2 kötet. Ára 2 frt.
Befőttes és más üvegekre a drága Lantorna helyett a tartósabb, czélszerűbb tisztább és sokkal olcsóbb
pergamens papir
jött használatba.
Kapható kisebb és nagyobb darabokban 5 krtól 50 krig
Kolozsvárt Stein János papirkereskedésében.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutczá 74 sz.)
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Szavalmányok növendék leányok számára. Összeállítá Réthi Lajos. Ára 80 kr.
Medgyes Lajos. Egyházi imakönyv. Eredeti imák kötve 2 frt 64 kr.
— Eredeti egyházi beszédek.
1-ső füzet 1 frt 42 kr.
2-dik füzet: 1 frt 42 kr.
Uj folyam 1-ső füzet: vagy az összes beszédek
3-dik füzet. 1 frt 60 kr.
4-dik füzet. 1 frt 60 kr.
— Eredeti halotti imák, előfordulni szokott alkalmak és esetek-re. 1 frt 6 kr.
Erdélyország Statistikája. Irta Kőváry László. Első kötet. Ára 1 frt.
Vadrolásák, Székely Népköltési Gyűjtemény. Szerkeszti Kriza János I-ső kötet 2 frt 50 kr.

Haszonbérlet.
Id. gróf Bethlen Jánosnak ne mes Kolozsmegyében kebelezt Patai rész jószága, a hozzá járó gyórfalvi részzel együtt folyó 1865-ik év Szent-Mihály napjától kezdődőleg, több évekre haszonbérbe kiadó. A bérleti feltételek iránt értekezhetni a tulajdonos gróffal, vagy meghatalmazottja ügyvéd Várad Gyógygyel Kolozsvárt.

A t. Szülékhez!
Komoly figyelmeztetés.
A tisztelt közönség, gyermekei egészségi állapotának megszerzése és a meglévőnek fentartása tekintetéből, az általam feltalált és kiállított biztos hatású „Gilisza csokoládé” óhajtván megszerelni, e törekvésében — már többször — hamisítva utánozt készítménnyel lön rászedetve.
Ennélfogva figyelmeztetem a t. közönséget, sziveskedjék ez ügyben bővebb tapasztalás szerzése tekintetéből, egyszer egyenesen tőlem megrendelni, a mely alkalommal, a küldeményhez csomagolva nyereendő utasító könyvecskéből, egyéb hasznos tapasztalatokon kívül, tisztelt bizományosim névjegyzéke is átnézhető, kiknek száma mintegy 300 ra rug, ezeknél saját készítményü „Gilisza csokoládém” mindentör kapható. De ily helyekről is csak azon szeletekért állhatok jót, a melyek göngyöleiken sajátkezű név aláírásom bí lenyomatát viselik.
E figyelmeztetésem szükséges volta kilttnik a többi között, különösen ez alábbi levélből is.
T. Kröczzer Ágoston urnak Tokajban!
Uraságotnak bizonyosan jól fog esni a tudósítás: hogy „Gilisza csokoládéjának” hatása csodálatos, nagyszerű volt. És csakugyan sajnálatos volna, ha önnék titka, időjárvatá nem kerülne a nyilvánosság elé, mert daczára a vegyészet nagyban előre haladásának, az utánzótt „Gilisza csokoládé” az önéhez semmi tekintetben sem hasonlítható. Megkülönböztetett mély tisztelettel.
Jazka-Bratinán (Horvátországban), január 20-án, 1865.

WIESNER HUGÓ m. k. földbirtokos.
A megrendelések posta útján utánvéttel történhetők, 1 darab 20 krtól (csak nálam egyedül 6 darab 1 forint)
Kolozsvárt kapható: Schütz Károly urnál, és könyvecskémben jegyzett (Erdélyországban) több t. Bizományos uraknál. Nem különben saját természetmennyü TOKAJI ASZUBOR is.
KRÖCZER ÁGOSTON s. k. gyóysz. Tokajban.